

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№10

2025
oktyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 718 sahifa.
2025-yil, 29-oktyabr,

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

JAHON MOLIYA TIZIMIDA “YASHIL” MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANISHINING MUAMMOLARI VA SHARTLARI	12
Quliyev Begimqul Melikovich	
EKOLOGIK MIGRANTSIYANI MINTAQAVIY MIQYOSDA MUVOFIQLASHTIRISHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI	18
Bahtiyor Ismoilov Ulug‘bek o‘g‘li, Kadirova Zulayxo Abduxalimovna	
O‘ZBEKISTONDA BANK XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH HOLATI	25
Davletova Nilufar Tulanovna	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHDA MINTAQANI IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	30
Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	37
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
MAHALLIY XOMASHYO BAZASIDAN FOYDALANISH ORQALI ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINI KAMAYTIRISH YO‘LLARI	46
Sultanov Dilshod Normamatovich	
IQTISODIYOTI RIVOJLANGAN DAVLATLARDA INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	50
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
O‘QITUVCHILAR VA TALABALAR UCHUN INNOVATSION TA’LIM DASTURLARINI ISHLAB CHIQISHDA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHUV MEXANIZMLARI	62
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA’RIDAN FOYDALANGANLIK UCHUN SOLIQLARNING ILMIY-TADQIQOTLAR SHARHI	68
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o‘g‘li	
RESPUBLIKA IQTISODIY TARAQQIYOTIDA OLIY TA’LIMNI MODERNIZATSIYA QILISH VA INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINING O‘RNI	74
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich	
DAVLAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI	80
O. Nurmuradov	
ICHKI AUDIT SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA BUXGALTERIYA MA’LUMOTLARINING ICHKI AUDIT JARAYONIDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING AHAMIYATI	85
Xamidov Javoxir Shavkat o‘g‘li, Muxitdinov Shoxijaxon Xudoyor o‘g‘li	
XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	90
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
KORPORATIV TUZILMALARDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNI TA’MINLASHNING AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDAGI ROLI	95
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Raxmatov Faxriddin Xasanovich	
GLOBAL RIVOJLANISH JARAYONIDA SUG’URTA XIZMATLARINI ISLOH QILISH MASALALARI	99
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o‘g‘li	

DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	103
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	
BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINING AHAMIYATI	109
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТНОГО ПРЕИМУЩЕСТВА НА РЫНКЕ ТРУДА	115
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURSLARNI SOLIQQA TORTISHGA OID TADQIQOTLARNING NAZARIY TAHLILI	123
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH: XULQ-ATVOR IQTISODIYOTI VA PROGRESSIV TARIFLARNI LOYIHALASH	129
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
DAVLAT RAQAMLI LOYIHALARI: UZINFOCOMNING TA'LIM TIZIMI VA IQTISODIY SAMARADORLIKKA QO'SHGAN HISSASI	134
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПАСПОРТОВ В ПРОМЫШЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ	140
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
BANK XIZMATLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	148
Xolikova Oydin Olimjonovna	
PNEVMOMEXANIK YIGIRISH TEXNOLOGIYASI XUSUSIYATLARI	153
Jumaniyazov Kadam, Salimov Shuhrat Halimovich, Nazarov Ramazon Anvarovich	
GREEN INDUSTRY AND THE ECONOMY OF ENVIRONMENTALLY FRIENDLY CONSTRUCTION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UZBEKISTAN'S OPPORTUNITIES	158
Mansurova Sayyora Bakhtiyor kizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASINI RIVOJLANTIRISH TAHLILI	166
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINING MIKRO VA MAKRO TUZILMALARI, ULARNING FUNKSIONAL METADOLOGIK TAMOIYILLARI	171
Z.Teshayev	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT ULUSHI MAVJUD KORXONALARNI BOSHQARISHDA XORIJIY TAJRIBADAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	176
Ismailov Allayor Rashidovich	
MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHDA ISHLAB CHIQARISH XARJATLARINI OG'ISHISHLARI VA ULARNI TAQSIMLASH	183
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ СТОИМОСТИ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ОБЪЕКТОВ НА ОСНОВЕ АУТСОРСИНГА	186
Исмагулова Гульмира Нуралиевна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYASI	193
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INSTITUTSIONAL VA TASHKILIY MEXANIZMLARI	198
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLARNI JALB QILISHDA XALQARO TAJRIBA	203
Abduraxmonov Akmal Nurmamat o'g'li	

MEHNATGA LAYOQATLI TRANSPORT SOHASIDAGI AHOLINI ISH O'RINLARI BILAN TA'MINLANGANLIK HOLATINI TAHLILI	207
Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna	
TO'QIMACHILIK SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MODELI	212
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI DIVERSIFIKATSIYASI VA GAROV TA'MINOTI SIFATINING BANK BARQARORLIGIGA TA'SIRI	220
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
O'ZBEKISTON - 2030 STRATEGIYASI DOIRASIDA TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	226
Norova Nozima Nabiyeвна	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMATLARNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING KLASSTERLI MEXANIZMI TAHLILI	232
Odambayev Oybek Ravshanbek o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV TUZILMALARIDA MOLIVAVIY MUNOSABATLARNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	236
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
XALQARO SAVDONING RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	242
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIVALASHTIRISHNING YANGI TIZIMINI JORIY ETISHGA QARATILGAN NAZARIY JIHATLAR	247
Dusanov Salim Mamarasulovich	
O'ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA BOJXONA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	254
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
DAVLAT TA'LIM TASHKILOTLARIDA QURILISH XARAJATLARI HISOBINI YURITISH	262
Ostonokulov Azamat Abduraimovich	
РАЗРАБОТКА ОРГАНИЗАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ ИНТЕГРАЦИИ КРЕАТИВНЫХ ИНДУСТРИЙ В ТУРИСТИЧЕСКУЮ ИНФРАСТРУКТУРУ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН	273
Хошимова Камилла Навфал қизи	
A NEW STAGE IN THE APPLICATION OF MARKET MECHANISMS TO ENTREPRENEURIAL ACTIVITY	285
Ibrayim Maxkamov	
RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	291
Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
QASHQADARYO VILOYATI IQTISODIYOTIDA DXSH ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINING SHAKLLANISHI	297
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH	301
Shaymanov To'liqin Mahmayusupovich	
ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЦИФРОВЫХ ПОДХОДОВ В НАЛОГОВОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ	306
Элбаева Мукаддас Рашидовна	
СИНТЕЗ НЕЧЕТКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ТЕПЛОЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	311
Бахриева Хуршида Аскарходжаевна, Сафаров Шохрух Шарофович, Бахрамов Муҳаммадали Ералиевичасистент	
ШАНХАЙСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА КАК КАТАЛИЗАТОР ДОСТИЖЕНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ЦЕЛЕЙ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	319
Базарова Гулнора Гуламовна	

O'ZBEKISTON KORXONALARINING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA BANK KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	323
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QUESTIONS ABOUT THE STUDY OF PERFORMANCE AND EFFICIENCY OF APPLICATION OF LOADING AND EXTRACTING EQUIPMENT	327
Azamat Umirzokov	
MATOLARNING HAVO O'TKAZUVCHANLIGI KORRELATSION TAHLILI	334
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGI RISKLARINI SUG'URTALASHNING AFZALLIKLARI	339
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
IKKI QATLAMLI ARALASH TOLA TARKIBLI TRIKOTAJ TO'QIMASINI OLIISH USULI	343
Usnatdinova Elmira Faxratdinovna, Mirusmanov Baxtiyor, Abdurahimova Fazilat Abdullayevna	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARIDA ENG ILG'OR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARINING OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	347
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
IMPACT OF FOREIGN INVESTMENTS ON THE ECONOMY OF UZBEKISTAN: CROSS-SECTORAL ANALYSIS	354
Jumayeva Kamola Azimjonovna, Khasanova Iroda Azizbek kizi	
KORXONA INVESTITSION FAOLLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY-USLUBIY MASALALARI XUSUSIDA	362
Ilyasova Barno Axmadovna	
MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI O'ZLASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	371
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH ASOSIDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	378
Raximov Eshmurod Normuradovich	
O'ZBEKISTONDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	385
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY KONSEPTUAL MEKANIZMLARI	392
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li	
TEPKI UZELI KONSTRUKTIV XOSSALARI TAHLILI	398
Bozorova Farida Maxmudjonovna	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЪЕДИНЕНИЯ АКЦИЗНОГО НАЛОГА НА НЕФТЕПРОДУКТЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	405
Пулатов Дилшод Хақбердиевич, Маматкулов Салимжон Рахмонкулович, Хужамурадов Аброрбек Рўзимурат ўғли, Воронин Сергей Александрович, Абдиев Мансур Мусурмонович	
OLIY TA'LIMGA INVESTITSIYA SIYOSATI: IQTISODIY TAHLIL VA ISTIQBOLLAR	410
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE SERVICE NETWORK	416
Bahriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
YANGI O'ZBEKISTON INVESTITSION MUHIT VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	421
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
МНОГОМЕРНАЯ БЕДНОСТЬ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ: ОЦЕНКА ЧЕРЕЗ РАМКУ MPI	426
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
ОЦЕНКА И ОПТИМИЗАЦИЯ ВЛИЯНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ОБМЕННОГО КУРСА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	430
Норбаева Мухлиса Акрам кизи	

RAQAMLI TO'LOVLAR ASOSLARI VA XAVFSIZLIGI	440
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	444
Xomidov Xojiakbar Adxamovich	
SOLIQ SIYOSATI ORQALI INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI.....	449
Saydakbarova Madinaxon Anisbekovna	
O'ZBEKISTONDA STARTAP EKOTIZIMINING SHAKLLANISHI VA BARQAROR RIVOJLANISHI YO'LLARI.....	454
Suleymanova Shoir Alavxanovna	
MILLIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING O'RNI	459
Alimova Dilfuzaxon Rustam qizi	
MEHNAT BOZORINI OPTIMALLASHTIRISHNING MAKROIQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI	464
Botirova Sarvinoz Bobir qizi	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TASHKIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	469
Qurboniyazov Shaxzodbek Karimovich	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH USULLARINING MANBALARINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI	474
Boboqulov Akmal Muborakbekovich	
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINING MOHIYATI VA TURLARI.....	482
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
FISKAL BOSHQARUV SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQQA TORTISHNING TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	491
Sulaymonov Farrux Shuxratovich	
ИНДЕКС ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ МОНИТОРИНГА УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ	496
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
BANK MAJBURIYATLARI VA AKTIVLARINING VAQTINCHALIK NOMUTANOSIBLIK LARI RISKINI KAMAYTIRISH	502
Ibrohimov D.M.	
O'ZBEKISTON RAQAMLI PLATFORMALARI FAOLIYATIDA RAQOBAT SIYOSATINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	507
Saparov Islom O'lmasovich	
RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MARKETING YONDASHUVLARINING QISHLOQ XO'JALIGIGA TATBIQI	514
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI KAPITALI TARKIBIDA DAROMAD MANBALARINING ULUSHI VA KAPITALLASHUV JARAYONIDAGI O'RNI	520
Tursunov Mustafo Mirzayevich	
AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYA QILISH TIZIMIDA INSTITUSIONAL HAMKORLIKNING O'ZIGA XOS JIHATLARI TAHLILI	524
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI	528
Bobojonova Sevara Baxrombek qizi	
MINTAQA SANOATI RAQAMLI XIZMATLAR BOZORIDA TIJORATLASHTIRISHNI "SMART" MODEL I	533
Norov Murodjon Maxmudovich	

TOMORQADAN SAMARALI FOYDALANISH- KAMBAG'ALLIK MUAMMOSINI YUMSHATISHNING MUHIM OMILI	539
Xamidjon Shaxobov	
SUG'URTA KORXONALARIDA REZERVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	544
Najimova Nigora	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHDA XITOY BOZORINING O'RNII	549
Mardanov Aziz Yusupovich	
THE IMPORTANCE OF GREEN ENERGY IN THE ECONOMY OF FERGANA REGION: CURRENT TRENDS AND PROBLEMS	555
Khayrullaev Zoidjon	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNING UNDIRILISHI BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI	559
Mitillayev Ibrohimjon Tursunpulatovich	
RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	563
Muyassarzoda Fayziyeva	
MOLIYAVIY MEXANIZM SIFATIDA SUG'URTA TASHKILOTLARI TO'LOVGA LAYOQATLILIGINI BELGILASHNING O'ZIGA XOS HUSUSIYATLARI	570
Abdullayev Erkinjon A'zamovich	
MAMLAKAT YAIM QO'SHILGAN QIYMAT HAJMINI STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL USULLARI ASOSIDA PROGNOZLASH	578
Jalolov Ilhomjon Isomiddinovich	
XALQARO TURIZM XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	585
Eshtaev Alisher Abdug'aniyevich, Ivatov Irisbeg	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BUXGALTERIYA HISOB VA AUDIT TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	590
To'laganov Ziyovuddin Kamolitdin o'g'li	
JAHON SEMENT SANOATIDAGI TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	595
Abdujabbarov Abdulaziz Abdurashid o'g'li	
РОЛЬ ФИНАНСОВОГО АНАЛИЗА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	600
Бекбаева Феруза Бахтиеровна	
BARQAROR MOLIYAVIY RENTABELLIK BANKLARNING DAROMADLILIGINI TA'MINLASH OMILI SIFATIDA.....	606
Umarov Davron Shavkatovich	
REKLAMA XIZMATLARI BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR.....	612
Xamrakulov Azamat Baxritdinovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ОБУЧЕНИЕМ (LMS) В ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИИ И ЕЕ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: АНАЛИЗ И СРАВНЕНИЕ	618
Атабоева Шахризода Равшановна, Бекчанов Бекчан Юлдашевич	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА: ПЕРСПЕКТИВЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	623
Киличева Ф.Б.	
DAVLAT TIBBIYOT MUASSASALARIDA DEBITORLAR VA KREDITORLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	628
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
NARX BELGILASH-IQTISODIY MANFAATDORLIKNING ASOSIY OMILI VA NARXNI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	635
Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich	

SUTNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDAGI ISHLAB CHIQUVISH JARAYONLARINI TAHLIL QILISH.....	639
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	
O'ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TARIF STAVKALARINI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI FISKAL BARQARORLIKNI KUCHAYTIRISH (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	644
Rizayev Mirmahmud Xotamjanovich	
IPOTEKA KREDITLASH JARAYONINING XORIY TAJRIBASI	652
Akrom Mardiyev	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGI TAHLILI	659
Ulashbayev Shohruh Abdivaxobovich	
CHARACTERISTICS OF APPLYING NEW HETEROCOMPOSITE POLYMER MATERIALS IN ENGINEERING ACTIVITIES	665
Umida Ziyamukhamedova, Mirjalol Abdulakimov	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ «МАХАЛЛАБАЙ»: ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И ТЕОРИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	672
Қосимжонов Нозимжон Қозимжон ўғли	
EKOLOGIK AUDITNI TASHKIL ETISHDA RISKLARNI JORIY ETISH TARTIBI	676
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
CORPORATE CULTURE AND ITS ROLE IN TALENT MANAGEMENT	683
Shoyunusova Arofat, Sanjar Mirzaliev	
SIRDARYO VILOYATI SHAROITIDA BIOMASSA ASOSIDA OZUQA ISHLAB CHIQUVISH IMKONIYATLARI.....	687
Xazratkulov Niyoz Namazbayevich	
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ	692
Воронин Сергей Александрович, Азимова Феруза Маликовна	
ENERGETIKA LOYIHALARINI RAQAMLASHTIRISHDA TO'SIQLAR VA IMKONIYATLAR	700
Tilakov Ismoiljon Usmonovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI	706
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI BOZORLARNI MONOPOLIYAGA QARSHI TARTIBGA SOLISH MEKANIZMLARI VA TAKOMLLASHTIRISH TAKLIFLARI.....	710
Mingboev Asqar Qandaharovich	

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI BOZORLARNI MONOPOLIYAGA QARSHI TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI VA TAKOMLLASHTIRISH TAKLIFLARI

Mingboev Asqar Qandaharovich

O'zbekiston Respublikasi Raqobatni rivojlantirish
va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish qo'mitasi,
mustaqil tadqiqotchi (PhD),
ORCID: 0009-0008-2655-8404

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekiston raqamli iqtisodiyotida monopoliya va dominant mavqelarning shakllanish xususiyatlari, mavjud tartibga solish mexanizmlarining samaradorligi hamda ularni takomillashtirish yo'nalishlarini o'rganishga bag'ishlangan. Raqamli bozorlarning an'anaviy bozorlardan farqli jihatlari, jumladan, tarmoq effektlari, ma'lumotlar to'planishi va platformalar iqtisodiyoti kontekstida monopoliyaga qarshi tartibga solishning zamonaviy muammolari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda raqamli bozorlarni tartibga solish tizimi rivojlanish bosqichida bo'lib, platformalar uchun maxsus tartibga solish rejimi, ex-ante nazorat mexanizmlari va ma'lumotlar portativligi standartlarini joriy etish zarurati mavjud.

Kalit so'zlar: raqamli bozorlar, monopoliyaga qarshi tartibga solish, raqamli platformalar, tarmoq effektlari, raqobat siyosati, O'zbekiston, ma'lumotlar iqtisodiyoti.

Abstract. This article explores the formation characteristics of monopoly and dominant positions in Uzbekistan's digital economy, the effectiveness of existing regulatory mechanisms, and the main directions for their improvement. It analyzes the modern challenges of antimonopoly regulation in the context of digital markets, which differ from traditional markets due to network effects, data accumulation, and platform economics. The research results indicate that Uzbekistan's system of digital market regulation is still developing, and there is a need to introduce special regulatory regimes for platforms, ex-ante control mechanisms, and data portability standards.

Keywords: digital markets, antimonopoly regulation, digital platforms, network effects, competition policy, Uzbekistan, data economy.

Аннотация. Настоящая статья посвящена исследованию особенностей формирования монополий и доминирующих положений в цифровой экономике Узбекистана, эффективности существующих механизмов регулирования и направлений их совершенствования. Проанализированы современные проблемы антимонопольного регулирования в контексте цифровых рынков, которые отличаются от традиционных рынков сетевыми эффектами, накоплением данных и экономикой платформ. Результаты исследования показывают, что система регулирования цифровых рынков в Узбекистане находится на стадии развития, и существует необходимость внедрения специальных режимов регулирования для платформ, механизмов ex-ante контроля и стандартов переносимости данных.

Ключевые слова: цифровые рынки, антимонопольное регулирование, цифровые платформы, сетевые эффекты, конкурентная политика, Узбекистан, экономика данных.

KIRISH

XXI asrning uchinchi o'n yilligida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi global iqtisodiyotning tub transformatsiyasiga olib keldi. Raqamli platformalar, elektron tijorat, bulutli xizmatlar va sun'iy intellekt asosidagi ilovalar zamonaviy iqtisodiy faoliyatning ajralmas tarkibiy qismiga aylandi. O'zbekiston Respublikasi ham bu jarayonlardan chetda qolmay, "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratmoqda. Shu bilan birga, raqamli bozorlarning o'ziga xos xususiyatlari an'anaviy monopoliyaga qarshi tartibga solish mexanizmlarining samaradorligini yangicha yondashuvlar asosida qayta ko'rib chiqishni taqozo etmoqda.

O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning ulushi so'nggi yillarda sezilarli darajada ortmoqda. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilga kelib elektron tijorat hajmi 25 trillion so'mdan oshgan, mobil to'lov tizimlaridan foydalanuvchilar soni 20 milliondan ortgan, raqamli xizmatlar bozorining yillik o'sish sur'ati esa 35–40 foizni tashkil etmoqda [1]. Bu ijobiy o'sish bilan bir qatorda, ayrim yirik platformalarning bozor yetakchiligini mustahkamlashi, kichik ishtirokchilar uchun bozorga kirish imkoniyatlarini cheklab qo'yishi hamda iste'molchilar huquqlarini yanada samarali himoya qilish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Masalan, elektron tijorat segmentida 3–4 ta yirik platforma bozorning 70 foizdan ortig'ini nazorat qilmoqda; taksi xizmatlari bozorida esa 2 ta asosiy platforma deyarli duopolya holatini shakllantirgan. Onlayn oziq-ovqat yetkazib berish xizmatlarida vertikal integratsiya jarayonlari va raqobatni kuchaytirish imkoniyatlarini kengaytirish zarurati mavjud.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli bozorlar iqtisodiy nazariyasi ilk bor 1990-yillarda tarmoq effektlari va platformalar iqtisodiyotini o'rganish bilan shakllangan. Katz va Shapiro (1985-yil) tarmoq eksternalligi kontseptsiyasini ishlab chiqib, mahsulot qiymati foydalanuvchilar soniga bevosita bog'liqligini isbotladilar [2]. Evans va Schmalensee ko'p tomonlama bozorlar nazariyasini rivojlantirib, platformalarning turli foydalanuvchi guruhlarini birlashtirish hamda o'zaro subsidiyalash mexanizmlarini tahlil etdilar [3]. Parker, Van Alstyne va Choudary "Platform Revolution" asarida zamonaviy platformalarning strategik xususiyatlari hamda raqobat dinamikasini chuqur o'rgandilar. Ular platformalarning asosiy qiymati mahsulot ishlab chiqarish jarayonida emas, balki foydalanuvchilar o'rtasidagi o'zaro ta'sirni samarali tashkil etishda namoyon bo'lishini ta'kidladilar.

Ma'lumotlar iqtisodiyoti va uning monopoliyaga qarshi tartibga solish tizimiga ta'siri bo'yicha Mayer-Schönberger va Ramge ma'lumotlarning yangi turdagi ishlab chiqarish omili sifatidagi rolini tahlil qilib, ma'lumotlarni yig'ish va qayta ishlash qobiliyati raqobat ustunligini shakllantirishda muhim omil ekanini asosladilar. Stucke va Grunes ma'lumotlarga asoslangan monopoliyalarning an'anaviy monopoliyalardan farqli jihatlarini o'rganib, tartibga solishning yangicha yondashuvlarini joriy etish zarurligini ko'rsatdilar [4]. Crémer, de Montjoye va Schweitzer Yevropa Komissiyasi uchun tayyorlagan hisobotida raqamli bozorlar uchun ex-ante tartibga solish mexanizmlarini joriy etish zaruratini ilmiy jihatdan asoslab berdilar.

Xalqaro tajriba nuqtayi nazaridan Stigler komissiyasi AQShda raqamli platformalarni tartibga solish bo'yicha keng qamrovli tavsiyalar ishlab chiqdi; ularda ma'lumotlar portativligi, interoperabellik hamda strukturaviy islohotlar masalalari alohida ko'rib chiqilgan [5]. Furman hisoboti, Buyuk Britaniya hukumati topshirig'iga binoan tayyorlangan bo'lib, raqamli bozorlar uchun maxsus tartibga soluvchi organ – Digital Markets Unit – ni tashkil etish zarurligini ilgari surdi. Wu o'zining "The Curse of Bigness" asarida zamonaviy texnologik monopoliyalarning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlarini chuqur tahlil qilib, antitrust siyosatini kuchaytirish zarurligini ta'kidladi.

Rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasiga e'tibor qaratgan Singh va Kumar Hindiston misolida mahalliy raqamli iqtisodiyotni himoya qilish bilan xalqaro platformalarni tartibga solish o'rtasidagi muvozanatni topishdagi murakkabliklarni yoritdilar. Gao (2020-yil) esa Xitoyda texnologik gigantlarni tartibga solish amaliyoti va antimonopol siyosatning samaradorligini tahlil qildi [6]. UNCTAD rivojlanayotgan davlatlar uchun raqamli bozorlarni tartibga solish bo'yicha maxsus qo'llanma ishlab chiqib, milliy sharoitga mos strategiyalarni shakllantirishni tavsiya etdi.

O'zbekiston kontekstida Abdullayev va Karimov milliy raqobat qonunchiligining zamonaviy muammolarini o'rgandilar, biroq raqamli bozorlarning o'ziga xos jihatlariga yetarli e'tibor qaratilmadi. Tursunov elektron tijoratning rivojlanishi hamda iste'molchilar huquqlarini himoya qilish masalalarini tahlil qilib, raqamli muhitda raqobatni yanada kuchaytirish zarurligini ta'kidladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi ekspertlari raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasi bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqib, tartibga solish mexanizmlariga bag'ishlangan alohida bo'limni shakllantirdilar [7].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda kompleks ilmiy yondashuv qo'llanilgan bo'lib, u quyidagi asosiy metodlarni o'z ichiga oladi: adabiyotlar tahlili, qiyosiy huquqiy tahlil, institutsional tahlil hamda normativ-huquqiy hujjatlar tahlili. Ma'lumotlar manbasi sifatida O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonun hujjatlari, Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari, Raqobatni qo'llab-quvvatlash va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish agentligining yillik hisobotlari, Iqtisodiyot va moliya vazirligi tahlillari, shuningdek xalqaro tashkilotlar – OECD, UNCTAD, Jahon banki – hisobotlari, ilmiy jurnallarda chop etilgan maqolalar, monografiyalar va ekspert tahlillari foydalanilgan.

Tadqiqot doirasi raqamli bozorlarning asosiy segmentlarini – elektron tijorat platformalari, mobil ilovalar do'konlari, raqamli to'lov tizimlari, onlayn xizmatlar agregatorlari, bulutli xizmatlar va ijtimoiy tarmoqlar – qamrab oladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda raqamli bozorlarni monopoliyaga qarshi tartibga solish tizimining hozirgi holatini tahlil etish bir qator asosiy muammolarni aniqlash imkonini berdi. Birinchidan, amaldagi qonunchilik asosan an'anaviy bozorlar uchun ishlab chiqilgan bo'lib, raqamli platformalarning o'ziga xos xususiyatlarini to'liq hisobga olmaydi. "Raqobatni qo'llab-quvvatlash va monopol faoliyatini cheklash to'g'risida"gi Qonun dominant mavqeni aniqlash mezonini sifatida bozor ulushining 35 foizdan ortishini belgilaydi. Biroq, raqamli bozorlar uchun ushbu mezonning qo'llanilishiga oid maxsus yondashuvlar hali to'liq aniqlanmagan. Tarmoq effektlari, ma'lumotlar to'planishi, ko'p tomonlama bozorlar modeli kabi raqamli iqtisodiyotga xos omillar qonunchilikda bevosita aks ettirilmagan.

Ikkinchidan, tartibga solish mexanizmlari hozircha asosan reaktiv xarakterga ega bo'lib, ko'p hollarda muammolar paydo bo'lgandan keyin choralar ko'riladi. Ex-ante nazorat mexanizmlarining – ya'ni muammolarni oldindan aniqlash va ularning oldini olishga qaratilgan nazorat tizimlarining – yetarlicha rivojlanmagani raqamli bozorlarning tez o'zgaruvchanligi hamda platformalarning tezda dominant mavqe egallash tendensiyasi sharoitida tartibga solishning samaradorligini cheklab qo'yimoqda.

Uchinchidan, institutsional salohiyatni oshirish zarurati mavjud. Raqobatni qo'llab-quvvatlash va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish agentligi asosan an'anaviy bozorlarni nazorat qilish bo'yicha katta tajribaga ega bo'lsa-da, raqamli platformalarni chuqur tahlil etish uchun zarur texnologik kompetensiyalar va maxsus bilimlar bazasini kengaytirish lozim.

To'rtinchidan, ma'lumotlar portativligi, interoperabellik, ochiq API talablari kabi zamonaviy tartibga solish vositalari milliy qonunchilikda hali mustahkam o'rin olmagan. Ushbu elementlar raqamli raqobatni oshirish va foydalanuvchilar huquqlarini kengaytirish nuqtayi nazaridan dolzarb ahamiyatga ega.

Xalqaro tajribani qiyosiy tahlil qilish natijalari bir qator ilg'or modellar va yondashuvlarni aniqlash imkonini berdi. Yevropa Ittifoqida 2022-yilda kuchga kirgan "Raqamli Bozorlar to'g'risidagi qonun" (Digital Markets Act) "darvozabon" platformalar uchun maxsus tartibga solish rejimini joriy etdi. Unga ko'ra, yillik daromadi 7,5 milliard yevrodan ortiq, yoki bozor kapitalizatsiyasi 75 milliard yevrodan yuqori bo'lgan hamda kamida uchta Yevropa Ittifoqi davlatida 45 milliondan ortiq faol foydalanuvchiga ega platformalar "darvozabon" sifatida tan olinadi. Bunday platformalarga bir qator majburiyatlar yuklatilgan: o'z xizmatlarini boshqa xizmatlarga nisbatan ustun qo'ymaslik, uchinchi tomon dasturchilariga ochiq API taqdim etish, foydalanuvchilarga ma'lumotlarini portativ shaklda ko'chirish imkoniyatini berish hamda reklama jarayonlarida foydalaniladigan ma'lumotlar to'g'risida shaffoflikni ta'minlash [8].

AQShda esa raqamli bozorlarni tartibga solish an'anaviy antitrast huquqi doirasida, ammo zamonaviy raqamli realliklarga moslashtirilgan shaklda olib borilmoqda. 2020–2023-yillar davomida Google, Facebook (Meta), Amazon va Apple kompaniyalariga nisbatan bir qator antitrast ishlar qo'zg'atildi. Federal Savdo Komissiyasi (FTC) hamda Adliya vazirligi raqamli platformalarning vertikal integratsiyasi, raqobatchilarni sotib olish orqali bozorni monopollashtirishga urinishlari va ma'lumotlar maxfiyligini buzish holatlariga nisbatan qat'iy pozitsiyani egalladi.

Hindistonda 2021-yilda Raqobat komissiyasi raqamli bozorlar uchun maxsus ko'rsatmalarni qabul qildi. Ushbu ko'rsatmalarda platformalarning dominant mavqeni suiiste'mol qilishi, ma'lumotlardan g'ayriqonuniy foydalanish va algoritmik kelishuvlar kabi masalalar alohida tartibda ko'rib chiqildi. Janubiy Koreya 2021-yilda esa ilovalar do'konlari uchun to'lov tizimlarini tanlash erkinligini kafolatlovchi qonunni qabul qildi, bu esa Apple va Google monopol mavqeini cheklashga qaratilgan muhim qadam bo'ldi [9].

O'zbekiston uchun xalqaro tajriba asosida quyidagi takomillashtirish yo'nalishlari ishlab chiqildi.

Birinchi yo'nalish – ***"Raqamli platformalar va raqamli bozorlarni tartibga solish to'g'risida"***gi maxsus qonunni qabul qilishdir. Mazkur qonun quyidagi asosiy qoidalarni o'z ichiga olishi zarur: raqamli platforma, darvozabon platforma, tarmoq effekti, ma'lumotlar portativligi kabi asosiy tushunchalarning aniq va yagona ta'riflarini belgilash; raqamli bozorlar uchun dominant mavqeni aniqlashning maxsus mezonlarini ishlab chiqish (faqat bozor ulushi emas, balki tarmoq effektlarining kuchi, foydalanuvchilar ma'lumotlarining hajmi va sifati, ko'p tomonlama bozor dinamikasi hamda bozorga kirish to'siqlari darajasi); darvozabon platformalar uchun ex-ante majburiyatlar tizimini joriy etish; ma'lumotlar portativligi va interoperabellik bo'yicha minimal texnik standartlarni belgilash; algoritmik shaffoflikni ta'minlash va tushuntirib beriladigan algoritmardan foydalanish talablarini mustahkamlash.

Ikkinchi yo'nalish – Raqobatni qo'llab-quvvatlash va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish qo'mitasi tarkibida Raqamli bozorlar departamentini tashkil etishdir. Ushbu departament quyidagi vazifalarni bajarishi lozim: raqamli platformalarni doimiy monitoring qilish va ularning faoliyatini tahlil etish; darvozabon platformalarni aniqlash va rasmiy ro'yxatga olish; platformalarning qonuniy majburiyatlarni bajarishini nazorat qilish; raqamli bozorlar bo'yicha ekspertiza va ilmiy tahlillar o'tkazish; xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va ma'lumot almashish mexanizmlarini yo'lga qo'yish. Departament tarkibida ma'lumotlar tahlili, dasturiy ta'minot injiniringi va raqamli iqtisodiyot yo'nalishlarida malakali mutaxassislar faoliyat yuritishi zarur.

Uchinchi yo'nalish – ma'lumotlar portativligi va interoperabellik standartlarini joriy etishdir. Foydalanuvchilar o'z ma'lumotlarini bir platformadan boshqasiga oson va xavfsiz tarzda o'tkaza olish imkoniyatiga ega bo'lishlari, shuningdek platformalar o'rtasida texnik moslikni ta'minlash lozim. Bu jarayon uchun davlat miqyosida texnik standartlar ishlab chiqilishi hamda ularning majburiy qo'llanilishi kafolatlanishi zarur.

To'rtinchi yo'nalish – bozorga kirish to'siqlarini kamaytirish choralarini amalga oshirishdir. Startaplar va kichik raqamli biznes subyektlari uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, darvozabon platformalarning o'z ekotizimlari doirasida uchinchi tomon ishlab chiquvchilarni cheklashiga yo'l qo'ymaslik, texnik hujjatlar va API standartlarini ochiq e'lon qilish orqali raqobatbardosh muhitni kengaytirish zarur.

Beshinchi yo'nalish – iste'molchilar huquqlarini kuchaytirish mexanizmlarini takomillashtirishdir. Platformalarning xizmat shartlarida to'liq shaffoflikni ta'minlash, foydalanuvchilarga ularning ma'lumotlari qanday ishlatilishini aniq va tushunarli tarzda tushuntirish, algoritmik qarorlarga e'tiroz bildirish imkoniyatini yaratish, shuningdek, ma'lumotlar maxfiylikni himoya qilish standartlarini kuchaytirish muhimdir.

Oltinchi yo'nalish – xalqaro hamkorlikni rivojlantirishdir. Mintaqaviy va global miqyosda ilg'or tajribalarni o'rganish, transchegara antimonopol tergovlar o'tkazish va qonunchilikni muvofiqlashtirish mexanizmlarini yo'lga qo'yish iqtisodiy integratsiyani chuqurlashtirishga xizmat qiladi.

Takomillashtirish yo'nalishlarini amalga oshirish bosqichma-bosqich tarzda amalga oshirilishi maqsadga muvofiq. Qisqa, o'rta va uzoq muddatli choralarni amalga oshirish O'zbekiston raqamli bozorlarini samarali tartibga solish tizimini shakllantirishda izchil strategiyani ta'minlaydi. 2025–2026-yillar davomida amaldagi qonunchilikka zarur qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish, Raqamli bozorlar departamentini tashkil etish, xalqaro hamkorlik shartnomalarini imzolash, shuningdek ekspert guruhlarini shakllantirish va malaka oshirish bo'yicha treninglar o'tkazish rejalashtiriladi. 2027–2028-yillar oralig'ida "Raqamli platformalar va raqamli bozorlarni tartibga solish to'g'risida"gi yangi qonunni qabul qilish, ma'lumotlar portativligi standartlarini ishlab chiqish va joriy etish, darvozabon platformalarni ro'yxatga olish jarayonini boshlash hamda monitoring tizimini to'liq ishga tushirish ko'zda tutiladi. 2029–2030-yillarda esa tartibga solish tizimini baholash va takomillashtirish, xalqaro integratsiyani chuqurlashtirish, yangi texnologik tendensiyalarga moslashish, mustaqil ilmiy tadqiqotlar o'tkazish hamda milliy siyosat tavsiyalarini ishlab chiqish orqali tizimning barqaror rivojlanishini ta'minlash nazarda tutiladi (1-jadval).

1-jadval. O'zbekiston raqamli bozorlarining asosiy ko'rsatkichlari va dominant ishtirokchilar (2024)¹

Segment	Bozor hajmi (mlrd so'm)	Yillik o'sish (%)	Top-3 ishtirokchilar bozor ulushi (%)	Dominant platforma	HHI indeksi
Elektron tijorat	18,500	42	71 (Uzum - 35%, Mediapark - 21%, Olcha - 15%)	Uzum Market	2,150
Taksi xizmatlari	4,200	38	89 (Yandex - 52%, Uzum - 37%)	Yandex Taxi	4,073
Oziq-ovqat yetkazib berish	2,800	55	78 (Yandex Eats - 45%, Uzum - 33%)	Yandex Eats	3,114
Mobil to'lovlar	127,000	28	65 (Click - 28%, Payme - 22%, Uzum - 15%)	Click	1,517
Ilovalar do'koni	-	-	98 (Google Play - 78%, App Store - 20%)	Google Play	6,484

1-jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston raqamli bozorlarining aksariyat segmentlarida konsentratsiya darajasi yuqori. Ayniqsa, taksi xizmatlari va ilovalar do'koni segmentlarida HHI indeksi 4 000 dan oshgan bo'lib, bu bozorning yuqori darajada markazlashganligini anglatadi. Elektron tijorat va oziq-ovqat yetkazib berish bozorlarida ham konsentratsiya nisbatan yuqori, biroq ushbu segmentlarda raqobat harakatchanligi va o'zgaruvchanlik darajasi yuqorilgicha qolmoqda. Mobil to'lovlar bozorida esa konsentratsiya darajasi nisbatan past bo'lsa-da, rivojlanish jarayoni asta-sekin konsolidatsiya yo'nalishida kechmoqda.

Shuningdek, ayrim bozor segmentlarida bitta yirik korporativ guruh – "Uzum" faol pozitsiyalarni egallab, vertikal va gorizontall integratsiya orqali o'z faoliyatini samarali kengaytirmoqda. Bu holat, o'z navbatida, bozorning tashkiliy va texnologik barqarorligini mustahkamlash bilan birga, raqobatni sog'lom rivojlantirish uchun yangi yondashuvlar zarurligini ko'rsatadi (2-jadval).

1 Eslatma: HHI (Herfindahl-Hirschman indeksi) - bozor konsentratsiyasini o'lchash ko'rsatkichi. 1,500-2,500 - o'rtacha konsentratsiya, 2,500+ - yuqori konsentratsiya. Ma'lumotlar: o'zbekiston Davlat statistika qo'mitasi, Raqobat agentligi, ochiq manbalar.

2-jadval. Xalqaro va milliy tartibga solish mexanizmlarining qiyosiy tahlili²

Mezon	Yevropa Ittifoqi (DMA)	AQSh	Hindiston	O'zbekiston (hozirgi holat)	O'zbekiston (taklif)
Maxsus qonunchilik	Ha (DMA, 2022)	Yo'q (antitrust qonunlar)	Qisman (ko'rsatmalar)	Yo'q	Ha (yangi qonun loyihasi)
Ex-ante nazorat	Ha (darvozabonlar uchun)	Yo'q	Qisman	Yo'q	Ha
Dominant mavqe mezoni	Ko'p omilli (daromad, foydalanuvchilar, bozor pozitsiyasi)	Bozor kuchi va raqobatga ta'sir	Bozor ulushi va ta'sir	Asosan bozor ulushi (35%+)	Ko'p omilli yondashuv
Ma'lumotlar portativligi	Majburiy	Ixtiyoriy	Tavsiya etiladi	Tartibga solinmagan	Majburiy standartlar
Interoperabellik	Majburiy	Ixtiyoriy	Tavsiya etiladi	Tartibga solinmagan	Majburiy minimal standartlar
Jazolar maksimal hajmi	Global daromadning 10%	Chetlatish, strukturaviy tuzatish	Daromadning 10%	Daromadning 5%	Daromadning 10%
Maxsus tartibga soluvchi organ	Yevropa Komissiyasi	FTC, DOJ	Raqobat komissiyasi	Raqobat agentligi	Raqamli bozorlar departamenti
Monitoring tizimi	Doimiy, avtomatlashtirilgan	Shikoyatlar asosida	Doimiy	Qisman	To'liq avtomatlashtirilgan
Algoritmik shaffoflik	Majburiy	Qisman	Tavsiya etiladi	Tartibga solinmagan	Majburiy (darvozabonlar uchun)
Xalqaro hamkorlik	Yuqori (EI doirasida)	Ikki tomonlama	Rivojlanmoqda	Cheklangan	Faol rivojlantirish

2-jadvalning qiyosiy tahlili bir qator muhim xulosalar chiqarish imkonini beradi. Birinchidan, Yevropa Ittifoqi raqamli bozorlarni tartibga solishda eng ilg'or va kompleks tizimni yaratgan. Mazkur tizim ex-ante nazorat, ko'p omilli baholash mexanizmlari hamda qat'iy majburiyatlar asosida shakllantirilgan. Digital Markets Act (DMA) doirasida "darvozabon" maqomiga ega platformalar oldindan belgilangan qoidalarga qat'iy rioya etishlari shart bo'lib, bu muammolarning oldini olish imkonini beradi.

Ikkinchidan, AQShda raqamli bozorlarni tartibga solish an'anaviy antitrust qonunchiligi doirasida olib borilmoqda, biroq so'nggi yillarda raqamli gigantlarga nisbatan tartibga solish siyosati yanada faol va qat'iy tus olmoqda. Federal Savdo Komissiyasi (FTC) va Adliya vazirligi tomonidan Google, Meta, Amazon va Apple kompaniyalariga qarshi 2020–2023-yillar oralig'ida qo'zg'atilgan ishlar bu tendensiyani yaqqol tasdiqlaydi.

Uchinchidan, Hindiston rivojlanayotgan mamlakat sifatida Yevropa va AQSh tajribalarini o'zining iqtisodiy va huquqiy sharoitlariga moslashtirib, gibrid tartibga solish modelini shakllantirmoqda. Bu tajriba O'zbekiston uchun ayniqsa amaliy ahamiyat kasb etadi, chunki u milliy sharoitda xalqaro eng yaxshi yondashuvlarni moslashtirish imkonini beradi.

O'zbekistonning hozirgi tartibga solish tizimi hozircha asosan reaktiv xarakterga ega bo'lib, raqamli bozorlarning o'ziga xos jihatlarini to'liq qamrab olmaydi. Dominant mavqeni aniqlashda faqat bozor ulushi mezonidan foydalanish raqamli platformalarning murakkab iqtisodiy va texnologik ta'sir mexanizmlarini yetarlicha aks ettirmaydi. Shu sababli ma'lumotlar portativligi, interoperabellik va algoritmik shaffoflik kabi zamonaviy tartibga solish vositalarini milliy qonunchilikda joriy etish zarur.

Taklif etilayotgan yangi tizim xalqaro ilg'or tajribalarni O'zbekiston sharoitiga moslashtirishni nazarda tutadi. Ayniqsa, ex-ante nazorat mexanizmlarini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi, chunki raqamli bozorlarning tez o'zgaruvchanligi va tarmoq effektlarining kuchli ta'siri sharoitida monopol holatlarning shakllanishini kutib turish iqtisodiy jihatdan kechikish va resurs yo'qotish xavfini oshiradi.

Ma'lumotlar portativligi va interoperabellik standartlarini majburiy tarzda joriy etish bozorga kirish to'siqlarini sezilarli darajada kamaytiradi, yangi ishtirokchilar uchun raqobat imkoniyatlarini kengaytiradi hamda iste'molchilar uchun platformalar o'rtasida erkin harakatlanish huquqini ta'minlaydi. Shu bilan birga, jazolar miqdorini milliy daromadning 5 foizidan 10 foizigacha oshirish qonunbuzarliklarning oldini olishda samarali profilaktik mexanizm sifatida xizmat qiladi va tizimni xalqaro standartlarga yaqinlashtiradi.

2 Eslatma: Ma'lumotlar tegishli qonunchilik hujjatlari, tartibga soluvchi organlar hisobotlari va muallif tahliliga asoslangan.

Mazkur muammolar va risklarni hisobga olgan holda, takomillashtirish strategiyasi bosqichma-bosqich va ehtiyotkorlik bilan amalga oshirilishi lozim. Dastlabki bosqichda qonunchilik bazasini yaratish, institutsional salohiyatni oshirish va amaliy tajriba to'plashga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir. Keyingi bosqichlarda tartibga solish mexanizmlarini yanada kengaytirish va chuqurlashtirish, doimiy monitoring va baholash tizimlarini joriy etish orqali amalga oshirilgan islohotlarning samaradorligini muntazam o'lchash zarur.

Bundan tashqari, xalqaro tajriba almashish va texnik yordam dasturlarini rivojlantirish institutsional salohiyatni tezroq mustahkamlashga xizmat qiladi. Biznes hamjamiyati bilan ochiq muloqot va hamkorlikni yo'lga qo'yish yangi qoidalarning amaliy qo'llanishini yengillashtiradi hamda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nizolarni oldindan bartaraf etish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda raqamli bozorlarni monopoliyaga qarshi tartibga solish tizimi hozirgi bosqichda rivojlanish jarayonida bo'lib, zamonaviy raqamli iqtisodiyotning talablariga mos ravishda takomillashtirishmoqda. Mavjud qonunchilik asosan an'anaviy bozorlar uchun ishlab chiqilgan bo'lsa-da, raqamli platformalarning o'ziga xos jihatlari — tarmoq effektlari, ma'lumotlar to'planishi, ko'p tomonlama bozorlar dinamikasi va miqyos iqtisodiyoti — ni yanada to'liq hisobga olish zarur. Shu sababli ayrim yirik platformalar o'z segmentlarida yetakchi mavqeni egallagan bo'lib, bu holat raqobat muhitini takomillashtirish, yangi ishtirokchilar uchun bozorga kirish imkoniyatlarini kengaytirish va iste'molchilar huquqlarini samarali himoya qilish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Takomillashtirish bo'yicha ishlab chiqilgan takliflar bir nechta asosiy yo'nalishlarni qamrab oladi. Birinchidan, "Raqamli platformalar va raqamli bozorlarni tartibga solish to'g'risida"gi maxsus qonunni qabul qilish zarur. Ushbu qonunda asosiy tushunchalar aniq ta'riflanishi, dominant mavqeni aniqlashning ko'p omilli mezonlari belgilanib, darvozabon platformalar uchun ex-ante majburiyatlar tizimi joriy etilishi hamda ma'lumotlar portativligi va interoperabellik standartlari mustahkamlanishi lozim.

Ikkinchidan, Raqobatni qo'llab-quvvatlash va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish agentligi tarkibida Raqamli bozorlar departamentini tashkil etish tavsiya etiladi. Ushbu departament tarkibida raqamli texnologiyalar va platformalar iqtisodiyoti sohasida yuqori malakali mutaxassislar faoliyat yuritishi ta'minlanadi.

Uchinchidan, ma'lumotlar portativligi va interoperabellik bo'yicha majburiy davlat standartlarini ishlab chiqish va joriy etish lozim. Bu chora bozorga kirish to'siqlarini kamaytiradi, raqobatni faollashtiradi hamda foydalanuvchilar uchun yanada ochiq va shaffof raqamli muhit yaratadi.

To'rtinchidan, monitoring va ma'lumotlar tahlili uchun zamonaviy texnologik tizimlarni joriy etish dolzarb ahamiyatga ega. Bunday tizim doimiy nazoratni yo'lga qo'yadi, muammolarni erta aniqlash imkonini beradi va tartibga solish mexanizmlarining samaradorligini oshiradi.

Beshinchidan, jazolar tizimini xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish zarur. Maxsus holatlarda jazolar hajmini korxona daromadining 10 foizigacha oshirish qonunbuzarliklarning oldini olishda yanada samarali preventiv ta'sir ko'rsatadi.

Oltinginidan, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, ilg'or tajribalarni o'rganish, transchegara antimonopol tergovlarni tashkil etish va hamkorlik mexanizmlarini yaratish global raqamli bozorlar sharoitida samarali tartibga solishning muhim shartidir.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda raqamli bozorlarni monopoliyaga qarshi tartibga solish tizimini takomillashtirish — strategik ahamiyatga ega vazifa bo'lib, u raqamli iqtisodiyotning barqaror, adolatli va innovatsion rivojlanishini ta'minlash uchun muhim omil hisoblanadi. Xalqaro ilg'or tajribalarga asoslangan, milliy sharoitga moslashtirilgan hamda bosqichma-bosqich amalga oshiriladigan islohotlar tizimi O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotini yanada raqobatbardosh va barqaror rivojlanish bosqichiga olib chiqishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). Raqamli to'lovlar va elektron tijorat rivojlanishi to'g'risida hisobot. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki.
2. Katz, M. L., & Shapiro, C. (1985). Network externalities, competition, and compatibility. *American Economic Review*, 75(3), 424–440.
3. Evans, D. S., & Schmalensee, R. (2016). *Matchmakers: The new economics of multisided platforms*. Boston: Harvard Business Review Press.
4. Stucke, M. E., & Grunes, A. P. (2016). *Big data and competition policy*. Oxford: Oxford University Press.
5. Stigler Committee on Digital Platforms. (2019). *Final report*. Chicago: Chicago Booth School of Business.
6. Gao, H. (2020). Regulating big tech platforms in China: A new regulatory toolbox. *Computer Law & Security Review*, 39, 105468.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi. (2024). *Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar va yechimlar*. Toshkent: PDBA.

8. European Commission. (2022). Digital Markets Act: Ensuring fair and open digital markets. Brussels: European Commission. <https://ec.europa.eu/digital-markets-act>
9. Kim, J. Y., & Lee, S. H. (2023). South Korea's app store law and its implications for platform regulation. Asian Journal of Law and Economics, 14(1), 45–67.
10. UNCTAD. (2021). Digital economy report 2021: Cross-border data flows and development. Geneva: United Nations Conference on Trade and Development.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100